

© Луканьова С.М., Лютик М.Д., 2013

УДК 611:61 (09)

ІСТОРІЯ ОДНОГО ВІНАХОДУ (до 140-річчя від дня народження Алексіса Карреля)

С.М.Луканьова, М.Д.Лютик

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича, Буковинський державний медичний університет

У грудні 2012 року виповнилося 100 років від часу присудження Нобелівської премії, а в червні 2013 року виповниться 140 років від дня народження видатному французькому хірургові і біологу Алексісу Каррелю.

Новатор А.Каррель народився 28 червня 1873 року в Ліоні. З раннього дитинства мріяв стати лікарем. Навчаючись на 4-му курсі Ліонського університету, його потрясла смерть президента Франції Марі Франсуа Карно, який проводив у Ліоні передвиборчу кампанію. На площі, де президент виголошував свою промову, до нього підкрався італійський терорист і вдарив його ножом у живіт. З масивною кровотечею президента доставили в Ліонську лікарню Червоного Хреста.

Як студент-практикант А.Каррель був присутнім при патологоанатомічному обстеженні покійного, під час якого в нього промайнула думка, що президента можна було б врятувати, якби йому наклали шви на пошкоджену судину. Слизькі та еластичні судинні стінки втрачають свою форму і спадаються, через це вони не витримують швів і, наповнюючись кров'ю, розриваються. А.Каррель не міг змиритися з безсилістю хірургів і після закінчення університету (1896) розпочав енергійні пошуки надійних методів судинних швів. Для цього він навіть бере уроки вишивання, щоб опанувати техніку хірургічних швів.

Фанатична впертість, воля і майстерність хірурга забезпечили успіх. У 30-річному віці вчений досконало оволодів технікою зшивання пошкоджених судин за власним оригінальним методом і вирішив практичну проблему відновлення кровотоку. За розробленою ним методикою, він вперше у світі успішно здійснив аутотрансплантацію кінцівки у собаки.

Не одержавши посади професора в Ліонському університеті, А.Каррель 1904 року обіймає посаду асистента у відділі фізіології Чикагського університету. За два роки він удосконалив хірургі-



Алексіс Каррель (1873-1944).

гічну техніку і провів низку експериментальних операцій з трансплантації органів.

1912 року Алексісу Каррелю присудили Нобелівську премію з фізіології та медицини „За визнання результатів роботи по створенню судинного шва і трансплантації кровоносних судин та органів”.

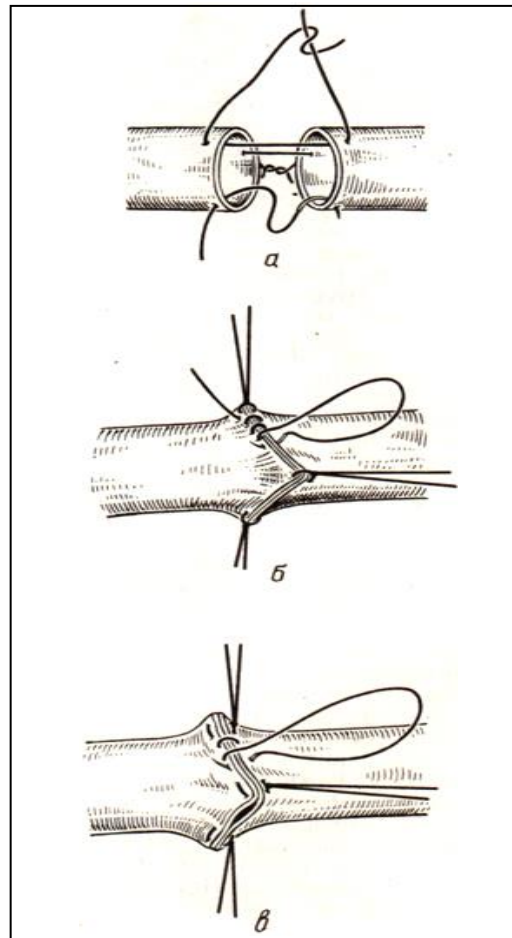
Суть судинного шва Карреля описав хірург Джорджтаунського університету Чарльз Хафнагель, який був присутнім на експерименті: „По окружності пошкодженої судини накладають три ситуаційних шви-тримачі на відстані один від другого по 120°. Натягуючи нитки-тримачі, він витягує одну третину судини у пряму лінію. Кожен сегмент зшиває почергово, змінюючи натягування тримачів по колу”. Справді, все геніальне – просте.

Метод А.Карреля здійснив переворот у хірургії. Він активно пересаджує нирки собакам, але безуспішно. А.Каррель ретельно аналізує техніку операцій, постійно удосконалюючи її. І хоча шви технічно ідеальні, стерильність бездоганна, але через 10-15 днів орган відторгується.

Він проводить безліч експериментів з трансплантації двох нирок разом із сегментом аорти і порожнистої вени, проводить ретельну стерилізацію місця операції, орган пересаджують одразу ж після його взяття, попередньо обробляючи його живильними середовищами. Проте А.Каррель змушений був визнати – причина не в хірургічній техніці. Неприємно вражений, він покидає хірургічні експерименти і повертається до Франції, де розпочинає біологічні експерименти. Через кілька років його ім'я знову в зоні слави – він розробив штучне живильне середовище для клітин і метод їх тривалого культивування поза організмом. Тепер вчений марить іншою ідеєю – ізолювати клітини людського серця, створити їм умови для життя і розвитку в штучному середовищі і відтворити в експерименті хворий орган для заміни. Тоді ця ідея була хіба що темою фантастичного роману. Сучасні медики і біологи розуміють всю надзвичайну вагомість цього задуму. Саме цей почин нагадує сучасні дослідження із стовбуровими клітинами.

Про те, що А.Каррель був надзвичайно обдарованим вченим, свідчить той факт, що він разом з американським пілотом Чарльзом Ліндбергом вперше у світі сконструював штучне серце, так звану перфузійну помпу – пристрій, що замінював хворому серце під час трансплантації.

Помер Алексіс Каррель у Парижі 5 листопада 1944 року від захворювання серця.



Етапи накладання судинного шва Карреля.

Список використаної літератури

1. Курцмен Д. *Да сгинет смерть!* / Д.Курцмен, Ф.Гордон; пер. с англ.; под. ред. Б.Ф.Ванюшина; – [изд. 2-е, стер.]. – М.: Мир, 1987. – 223 с.
2. Пішак В.П. *Медицина ХХ століття в постатях (до 100-річчя Нобелівської премії)* / Пішак В.П., Бачок С.С., Кушнір Б.С. – Чернівці: БДМА, 2001. – 192 с.